

konstnär och höll av henne som vän, men var lycklig och harmonisk med sin familj. Het och passionerad var däremot den danske författaren Hans Christian Andersens kärlek till den svenska sångerskan. De möttes i Köpenhamn 1843. Andersens saga Näktergalen inspirerades av denna obesvarade förälskelse och på det viset uppkom smeknamnet som fått vingar över hela världen.

Elisabeth Feldt

PERSPEKTIV

– fem speglingar

1859

ULRICEHAMNS KYRKA 11 OKTOBER 2009

Elisabeth Feldt, sopran
Mikael Holmlund, piano

Elisabeth Feldt och **Mikael Holmlund** samarbetar sedan två år tillbaka. Tillsammans har de studerat interpretation för Dorothy Irving och Matti Hirvonen och genomfört en rad konserter som fått ett entusiastiskt mottagande hos såväl publik som press. Som duo vill de bidra till att öka intresset för romanserna – musik och poesi i optimal förening.

Elisabeth Feldt fick sin musikutbildning vid musikhögskolorna i Göteborg och Örebro och därefter i Piteå. Hon konserterar flitigt med en rik och omväxlande repertoar som sträcker sig från tidig barock över klassicism och romantik till samtida musik. www.elisabethfeldt.se

Mikael Holmlund studerade pianospel i Oslo och Hannover och bedriver idag en bred musikalisk verksamhet som solist, kammarmusiker, repetitör och kyrkomusiker. Han har mottagit en lång rad stipendier och utmärkelser, däribland Solistpriset 2002. www.mikaelholmlund.com

Konserten är den andra i serien PERSPEKTIV.

Nästa konsert
den 25 oktober

1909
18.00 *Bengt-Olof Foss*
18.30 *vokalensembleN*

www.svenskakyrkan.se/ulricehamn

Clara Schumann (1819-1896)

Ur Liebesfrühling op. 12 (Friedrich Rückert)

Liebst du um Schönheit

Er ist gekommen

Warum willst du andr'e fragen

Robert Schumann (1810-1856)

Frauenliebe und –Leben op. 42

(Adelbert von Chamisso)

Robert Schumann

Ur Kinderszenen Op. 15

Träumerei

Johannes Brahms (1833-1897)

Ständchen (Franz Theodor Kugler)

Das Mädchen spricht (Otto Gruppe)

Immer leiser wird mein Schlummer

(Hermann von Lingg)

Meine Liebe ist grün (Felix Schumann)

Frédéric Chopin (1810-1849)

Scherzo nr. 4 E-dur op. 54

Edvard Grieg (1843-1907)

Hjertets melodier op. 5 (H. C. Andersen)

I näktergalens spår

I afton vandrar vi i spåren av en av musikvärldens största legender; Den svenska näktergalen Jenny Lind. Det handlar alls inte om ett Jenny Lind-porträtt eller att vi framför hennes repertoar. Däremot möter vi konstnärer; musiker, författare och kompositörer som hon träffade och umgicks med, som påverkade hennes konstnärsskap och som i sin tur påverkades av henne.

När man läser om människan Jenny Lind framträder en mångfacetterad och stundom motsägelsefull bild. Hon var en förtrollande artist med magnetisk strålgång på scenen. Ofta blev det tumult kring biljettsläpp och föreställningar, ibland med riktigt allvarliga tillbud som följd. Samtidigt var hon en djupt from människa, med höga krav på sin egen moral. Hon ömmade för samhällets svaga, men kunde också vara hård med mycket höga krav på människorna i sin omgivning. Största delen av de väldiga summor pengar hon förtjänade, främst genom sina konsertframträdanden, donerade hon till goda ändamål. Särskilt grundandet av skolor i hemlandet Sverige låg henne varmt om hjärtat.

Jenny Lind hörde till den första generationens massmediala superstjärnor, för att inte säga att hon var den första. Hennes konsertturnéer i Amerika under 1850-talet är oöverträffade. Agenten P. T. Barnum var ett pr-geni av sällan skådat slag. Han såg till att ryktet om sångerskan föregick henne vart hon än kom. Tidningarna skrev och Jenny Lind-merchandise, alltså pryglar, sålde som smör i solsken. Legendan lever fortfarande efter ett och ett halvt sekel, särskilt här hemma.

Ett hem som Jenny Lind ofta besökte var familjen Schumanns i Leipzig. Här levde två högkaratiga konstnärer tillsammans. Clara Schumann var sin tids mest framstående konsertpianist och därtill en begåvad tonsättare och mor till sju barn. Omvittnade är hennes svårigheter att kombinera plikterna som maka och mor med yrkesutövningen. Svårigheterna skulle förstås funnits idag också, men sett annorlunda ut.

Robert Schumann var lika talangfull som tonsättare som han var bräcklig i sinnet. Tider av kreativitet och produktivitet avlöstes av perioder av depression och tungsinne. Att han höll på att bli sinnessjuk stod klart för alla – utom Clara. Med tiden blev hans psykiska ohälsa så svår att han tillbringade de två sista åren i livet inlagd på sjukhus. I kretsen av vänner som stöttade och hjälpte Clara och familjen genom dessa svårigheter fanns både Jenny Lind och Johannes Brahms.

En ung Johannes Brahms knackade oförhoppandes på hos familjen Schumann en kväll 1853. Han bad att få presentera några av sina alster. Robert samtyckte och bjöd in gästen. Brahms tog plats vid pianot och när han slutat spela utbrast Robert: ”Detta måste Clara höra!” Schumanns övertygades omedelbart om Brahms stora begåvning och genom att skriva en lovordande artikel i den betydelsefulla tidskriften *Neue Zeitschrift für Musik* (Ny tidskrift för musik) öppnade Robert Schumann vägar för Brahms som blev avgörande för hela dennes yrkesliv.

Sedan Robert Schumann gått bort 1856 ägnade Clara de återstående 40 åren av sitt liv åt att göra sin makes musik känd. Hon reste runt och konserterade över hela Europa. Clara Schumann var den första som spelade utantill, något som sedan dess blivit praxis för konsertpianister.

Jenny Lind och Frédéric Chopin lärde känna varandra i London vintern 1848-49. Det berättas att giftermål planerades dem emellan, men det hann inte komma till stånd innan Chopins turberkulos tagit hans liv. Kanske var de bara goda vänner som delade sina sorger med varandra. Frédéric hade bakom sig ett långt och avslutat förhållande med den feministiska författarinnan George Sand – lika känd för att ha orsakat skandal genom att offentligt visa sig i byxor (ett rysligt etikettsbrott i 1800-talets Frankrike) som för sitt författarskap. Jenny hade ett par år tidigare drabbats av ett hårt slag när den människa hon älskade mest i hela världen, Felix Mendelssohn, hastigt och alltför tidigt ryckts bort.

Men olycklig kärlek hör romantiken till. Felix Mendelssohn uppskattade och respekterade Jenny Lind som

UR LIEBESFRÜHLING

Kärleksvår

Liebst du um Schönheit

Om du älskar för skönhets,
för ungdoms eller skatters skull,
älska då inte mig.

Om du älskar för kärlekens skull
– o ja, älska då mig!

Er ist gekommen in Sturm und Regen

Han kom i storm och regn.
Hur skulle jag ana att hans levnad bana
skulle länkas samman med min?
Nu är han min för evigt.

Warum willst du andre fragen

Tro inte på vad jag säger,
tro inte på vad jag gör.
Tro på mina ögon.
De säger: Jag älskar dig.

FRAUENLIEBE UND –LEBEN

En kvinnas liv och kärlek

Seit ich ihn gesehen

Sedan jag sett honom
har allting annat mist sin lockelse.
Jag vill bara sitta på mitt rum
och dagdrömma.

Er, der herrlichste von allen

Han är ädel och modig, stilig och god!
Han förtjänar en mycket bättre flicka än jag.

Ich kann's nicht fassen, nicht glauben

Det kan inte vara sant!
Drömde jag att han höll mig i sina armar
och sade att jag är hans för evigt?

Du Ring an meinem Finger

Du gyllne ring på mitt finger,
du är porten till ett nytt och okänt liv.

Helft mir, ihr Schwestern

Kom, mina systrar och klä mig till brud!

Süsser Freund, du blickest mich verwundert an

Älskade vän, förstår du inte
att jag gråter för att jag är lycklig?

An meinem Herze, an meinem Brust

Lilla älskade ängel, mitt barn!
Min glädje, min lycka och min oro!

Nun hast du mir den ersten Schmerz getan

Min värld är tom. Men jag har älskat och jag har levt.
Nu drar jag mig tillbaka.

SÅNGER AV JOHANNES BRAHMS

Ständchen (Serenad)

Vid muren i dunklet
står tre studenter
och spelar på flöjt, fiol och cittra.
Tonerna smyger sig in
i den älskades drömmar.

Das Mädchen spricht (Flickan talar)

Säg mig, svala, är det med en gammal kärlek
som du bygger bo, eller har ni helt nyligen lärt känna
varandra?

Immer leiser wird mein Schlummer

Jag gråter bittert. Snart måste jag dö.
Du kommer att dela livet med en annan.
Om du vill träffa mig ännu en gång,
så kom, o kom snart!

Meine Liebe ist grün wie die Fliederbusch

Min kärlek har näktergalens vingar.

HJERTETS MELODIER

To brune Øjne

I dessa ögon såga jag barnets snille och frid.
Jag glömmet dem aldrig någonsin.

Du fatter ej Bølgerne evige Gang

Vem kan förstå hur det svallar i en diktares hjärta.

Jeg elsker Dig!

Du är det enda jag tänker på.
Jag älskar dig i tid och evighet!

Min Tanke er et Mægtigt Fjeld

Fjället lyfter din bild
högt mot himlens blå,
Men själv du lever i hjärtat
där djupa bränningar slå.